

Skötselplan för naturreservatet Skämningsfors naturskog i Habo kommun

Syfte med områdesskyddet

Syftet är att för framtiden bevara ett område med naturskogskaraktär.

Beskrivning av området

Administrativa data

Objektnamn	Skämningsfors naturskog
Objektnummer	06-1363
Skyddsform	Naturreservat
Beslut om Natura 2000	Ja (SE0310532)
Län	Jönköping
Kommun	Habo
Socken	Brandstorp
Naturgeografisk region	Skogslandskapet i Tiveden – Tylöskogen – Kolmården
Karta	Terrängkarta: 7E NV Fastighetskarta: 7E 8a
Lägesbeskrivning	Reservatet är beläget cirka 3 km nordväst om Brandstorp
Fastigheter	Skämningsfors 1:21
Markägarkategori	Enskilda
Gräns	Enligt Länsstyrelsens beslut om bildande av naturreservatet Skämningsfors naturskog 1988-01-12
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jönköpings län
Areal	18,7 ha
Markslag	
Skogsmark	18 ha
Myrmark	0,7 ha

<i>Naturtyper</i>		<i>Natura 2000-habitat</i>	
Granskog av blåbärstyp	14,7 ha	Västlig taiga (9010)	14,7 ha
Tallmosse	0,7 ha	Skogbevuxen myr (91D0)	0,7 ha
Sumptallskog	3,3 ha		

Topografi, geologi och hydrologi m.m.

Reservatet är beläget på den stora urbergsplatån Hökensås. Området består av en mosaik av torvmark och fastmarksholmar av morän. Myrområdet med bäck och fastmarksholmar i den norra delen av reservatet befinner sig i en ganska naturlig balans mellan mark och vatten. Övriga delar är påverkade av gamla diken.

En klar källbäck, Vättersjöbäcken, löper genom områdets centrala delar i sydväst - nordöstlig riktning. Bäckens mynnar i Skämningsforsån (utanför reservatet). I kanterna finns källor. Några äldre diken ansluter söder och norr ifrån.

Skämningsforsån är ett värdefullt reproduktionsområde för Vätteröring, harr och flodnejonöga. Åtgärder har gjorts för att gynna främst öringen. Omfattande kalkning sker också. Uppströms Vättersjöbäckens mynning i Skämningsforsån finns det bäcköring. Vättersjöbäcken är inte inventerad men även den har förutsättningar att fylla samma funktion samt hysa en intressant bottenfauna.

Historik och markanvändning

Plockhuggning, och troligen skogsbyte, har tidigare förekommit i reservatet. Dikning har skett i både norr och söder.

Området blev naturreservat 1975.

Växt- och djurliv

Området består av en mosaik av torvmark och fastmarksholmar.

I den södra delen växer mycket björk tillsammans med tall i en sumpig, delvis dikad skog. Många björkar har dött och är bevuxna av fruktkroppar av fnösktickor och eldtickor. Här finns tämligen goda förutsättningar för vedberoende organismer knutna till björk.

Den norra delen av reservatet utgörs av en mosaik av glest trädklädda mossar, tallbevuxen moränmark och tallsumpskog, delvis dikad. Den rödlistade kärlväxten cypresslumme förekommer i tallskogen. Gränserna flyter samman i den flacka terrängen. Skvattram, lingon, blåbär och klockklung dominerar fältskiktet. Torrakor förekommer i mossen. Det finns spår efter vinterätande tjäder. Vid reservatsgränsen har stormen hösten 1995 blåst ned många träd i en sumpig del. Sedan dess har vindfällena ökat efter en avverkning utanför reservatet.

Det nordligaste hörnet av reservatet innehåller områdets äldsta träd. Här står en grupp högresta tallar av vilka några är runt 200 år gamla. Även gran förekommer men den är inte lika gammal.

Inom området finns relativt opåverkade myrpartier, vilka till största delen utgörs av typiska tall- och skvattramossar.

I områdets centrala del rinner den näringsfattiga Vättersjöbäcken. I kanterna finns källor. Bäckens kantas av gammal blandsumpskog. Det finns gott om död ved av klenare dimensioner. Torrträd av gran, björk och al är vanligt. Det finns förutsättningar för en intressant vedinsektsfauna. Spår efter bronsbjönns larver

har påträffats, liksom tjädertecken. På äldre granlångor växer stubbspretmossa och den rödlistade vedsäckmossan. Gammelgranslav är vanlig på gran och klibbal. Den sällsynta dunmossan växer intill bäcken. Bäcköring förekommer i bäcken. Några äldre diken ansluter söderifrån.

Inom reservatet finns det en gammal uppgift om förekomst av den rödlistade arten cypresslummer, vilken trivs i tallskogar.

Utanför reservatet finns i huvudsak sandiga tallmarker med flera nyupptagna avverkningsytor i den norra delen. Den äldre skogen är välskött ur produktionssynpunkt.

Området är ett känt kalvningsland för älg.

Kända förekomster av signalarter och rödlistade arter finns samlade i bilaga 1b.

Friluftsliv

Området besöks förmodligen av ganska få personer, kanske p g a det avsides läget och att det i princip saknas friluftsanordningar.

Det saknas vägvisning, parkering, informationstavla, strövstigar mm. Det är privat väg den sista biten och fordonstrafik är förbjuden. Från allmän väg är det ca 1km till reservatet.

Gränsen är markerad enbart med stolpar var 50:nde meter.

Källförteckning

Länsstyrelsen i Jönköpings län, 1975. Beslut ang naturreservat på fastigheten Skämningsfors 1:1 i Brandstorps socken, Habo kommun.

Länsstyrelsen i Jönköpings län, 1975. Skötselplan för Skämningsfors naturskog.

Länsstyrelsen i Jönköpings län, 1999. Nyckelbiotopsinventering av skyddade områden i Jönköpings län.

Länsstyrelsen i Jönköpings län, in press. Biotopkartering.

Vätterbäckar, Jönköpings kommun, muntlig uppgift.

Mål och åtgärder för skötsel av reservatet

Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Reservatet består av ett enda skötselområde eftersom hela reservatet ska skötas på samma sätt. Området har dock skiftande karaktär.

Skötselområde 1 – Tallskog **18,7 ha**

Naturtyp:	Granskog av blåbärsris-typ	14,7 ha
	Tallmosse av skvattramtyp	0,7 ha
	Tallsumpskog av ristyp	3,3 ha
Natura 2000-habitat:	Västlig taiga (9010)	14,7 ha
	Skogbevuxen myr (91D0)	0,7 ha

Beskrivning

Området utgörs av en blandning av fastmarksholmar med frisk talldominerad skog och torvmarker bestående av trädklädda tallmyrar och blandsumpskogar med stort inslag av björk. Tallskog dominerar.

I den södra delen växer mycket björk tillsammans med tall i en sumpig, delvis dikad skog. Den norra delen av reservatet utgörs av en mosaik av glest trädklädda mossar, tallbevuxen moränmark och tallsumpskog, delvis dikad.

Bevarandemål ¹

- Arealen naturskogsartad tallskog (västlig taiga) ska utgöra minst 14 ha.
- Arealen skogbevuxen myr ska utgöra minst 0,5 ha och öka till 4 ha.
- Hydrologin skall återgå till tidigare tillstånd före dikningen.
- Tall ska utgöra minst 60 % av virkesvolymen.
- Löv ska utgöra minst 15 % av virkesvolymen och ska framförallt förekomma i de sumpiga delarna.
- Död ved ska förekomma med minst 30 m³/ha (lågor och torrträd, diameter >10 cm), varav minst 3 m³/ha utgörs av grova lågor och torrträd (diameter > 25 cm), i västlig taiga och minst 15 m³/ha (lågor och torrträd, diameter >10 cm) i skogbevuxen myr.
- Det ska finnas spår efter vinterätande tjäder.

Skötselåtgärder

- De största dikena läggs igen inom 5 år om det är möjligt utan att påverka skog utanför reservatet.
- Vid behov kan ung gran röjas för att gynna tall.

¹ Bevarandemål anges för att mäta och följa upp den biologiska kvaliteten. Ett problem är att det i många fall saknas bra kunskapsunderlag för vad som är god biologisk kvalitet. Ny kunskap kan medföra att de uppsatta målnivåerna ändras. Avvikelse från uppsatta bevarandemål behöver inte resultera i omedelbara skötselåtgärder.

Friluftsliv och gränser

Områdets värde för friluftslivet är begränsat varför inga särskilda satsningar på sociala anordningar är aktuella.

Bevarandemål

- En informationstavla som innehåller karta över området, information om reservatets naturvärden, reservatsföreskrifter för allmänheten samt delar av allemansrätten ska finnas vid reservatsgränsen, se karta, bilaga 1a.
- Naturreservatets gränser ska vara markerade enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

Skötselåtgärder

- En informationstavla tas fram och sätts upp.

Dokumentation och uppföljning

Uppföljning av skötselåtgärder

Alla skötselåtgärder som utförs inom reservatet ska dokumenteras, skriftligt och med foto. I dokumentationen ska framgå vilka åtgärder som genomförts och när de genomfördes, samt vem som utförde åtgärden.

Uppföljning av bevarandemål

En fördjupad uppföljning av naturvärdena i reservatet och de uppsatta bevarandemålen ska ske. På nationell nivå pågår arbete med att ta fram uppföljningsmetodik för Natura 2000-områden. Uppföljningen av reservatet ska ske med motsvarande metodik. En första undersökning ska ha genomförts senast 2007.

Förutom uppföljning av områdets naturvärden ska besöksstryck och slitage dokumenteras och följas upp på lämpligt sätt.

Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras när tillsynen eller uppföljningen indikerar att behov finns.

Finansiering

Länsstyrelsen i Jönköpings län ansvarar för finansieringen av åtgärder enligt denna plan.

Bilagor

- 1a Skötselplankarta
- 1b Artlista